

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERADT NYASTE
SÖNDAGSMAGASIN.

N:o 36.) Utkommer hvarje Söndag. Götheborg den 3 September 1854. Pris för år: 6 R:dr 32 sk. B.co. (VIII årgången)

Den Nya kongl. Börsen i London.

Kongliga Börsen i London.

Om penningeförhållandena i lifvet alltid spela en stor rol, så är detta framförallt tillfallet i London, när i desamma genom krigsfara uppstår ett vacklande, som utsträcker sig till alla samhällsklasser; och alldenstund hela Europa i detta ögonblick är underkastad en sådan kris, torde våra läsare finna det tidsenligt, om vi göra dem bekanta med en vy af den största penningemarknaden i världen: den kungliga börsen i London, från hvars förtroende all kurs på pappersmynt är mer eller mindre beroende.

Börsens ursprung, om än icke liktidig med en nationalskuldens upprinnelse, framkallades dock af densamma. Först fanns det blott tvenne erkände slags fonder vid inträffande stora nationella nödfall — genom herrskarens egenmäktiga vilja lyftade bidrag och lån af de rika korporationerna och köpmännen. Englands finanshistoria ända till Jacob II:s tid visar blott ett omvexlande system af rofgrighet och löftesbrott af hvarje ny styrelse. Under hvarje regering drogs penningarne ur fickan från en klass eller individ, som man visste hade några. Richard I hotade "att sälja London, om ej ett större lån lyftades till utrustande af hans armé till korståget." Konung Johan utpressade pennningar af aboterna och det högre presterskapet. En tid såldes nesliga monopoler; en annan tid åter ålades vilkorliga skatter, eller vilkorliga taxor; slutligen tog man också "välgörenheten" i anspråk; derefter voro också en längre tid kronjuvelerna sålde eller pantsatte, för att afhjelpa regentens förlägenhet.

Den första skymt, och det var en skymt, som frambröt igenom denna dimmiga atmosfär, visar sig för oss vid Sir Thomas Greshams tid. Dessa så afskyvärda vilkorliga utpräsnningar blefvo under hans finansiella administration snarare till undantag, än regel. Gresham gaf Elisabeth det rådet: "Bibehåll er kredit, isynnerhet hos edra egna handlande; ty dessa är det, som i alla nödfall måste bistå er." Denna princip — den stödjepunkt, på hvilken systemet för en nations och dess regents stillatigande förbund vrider sig — så uttalad och erkänd, följdes dock icke helt och hållet förr än efter revolutionen, som bragte Wilhelm af Oranien på thronen.

Med Wilhelm III:s uppstigande på thronen började denna ofantliga förökning, som är bekant under namn af nationalskuld och som understöddes och upprätthölls genom det noggranna verkställandet af Greshams stora princip: "Bibehåll krediten." Macau-

lay har sagt, att det ej var revolutionen, som väckte idén att öppna en skuld, — den införde blott systemet, att ärligt betala skulden. Före revolutionen uppgick nationalskulden till 664,263 p. st., hvars årliga ränta erfordrade 39,855 p. st., som hufvudsakligen bestod i bestämbara årsafgifter. I närvarande ögonblick har skulden stigit till 761 millioner, som erfordra en årlig ränta af mer än 27 millioner p. st.

Den tilltagande vigten af engelska fonds framkallade snart ett utvidgadt ockrande i de olika assuranserna, och skådeplatsen för dessa affärer var den kungliga börsen. År 1698 funno emellertid ockrarne en passande lokalitet i Change-Alley. Här, åt söder, stod Jonathans kaffehus — likaledes vistelseorten för mäklare och deras klienter; och här församlade sig män ur alla stånd, smittade af en spelsjuka, som ernådde sin kulminationspunkt vid utbrottet af Söderhafs-spekulationen år 1720. Denna senare plans ruinerande verkningar frambragte en så sträng försigtighet mot spekulation i offentliga panter, att underhuset hvarje år lät ett votum gå igenom i den afsigt: "att intet vore bättre för grundläggandet af den offentliga krediten, än förhindradet af actieockrandets skamliga utöfvande."

Ännu ett hinder för "affärerna i Alley" frambragtes i billen, som man på sir John Barnards tillstyrkan inlemnade år 1732 mot "tidsaffärerna" och som från den tiden blefvo olaglige. Korståget mot "Alley" tyckes vid denna tid verkligen hafva nått sin höjd; ockrarnes förfarande med offentliga fonds utskreds "som ett fullständigt system af skurkar, grundlagdt på bedrägeri," och om hela staden sade man, att den vore "förvandlad till mäklare och ockrare som regeringen den ena veckan ljög in och den andra veckan åter ut ur credit."

Af en eller annan obekant orsak, eller därför, att "Jonathans" icke var nog rymlig på grund af fondsaffärernas utvidgning, förlades densamma till ett rum i Threadneedlestreet, och i en tidning af 15 Juli 1773 finna vi, att mäklarne och andra kommo i går uti "New-Jonathans" till det beslut, att i stället för att kalla detsamma "New-Jonathans", skulle det hetta "Stock-Börsen", hvilket också skrefs öfver dörren. Hvar och en af mäklarne sammansköto 6 pence och man döpte huset med punsch.

De utvidgade affärerna i de offentliga fonderna erfordrade emellertid en ny lokal, och vid slutet af förra århundradet öppnades subskription till inrättandet af en ny Stock-byggnad. Platsen härtill valdes

på Capelcourt, vid östra sidan af Bartholomewlane, samma plats, hvarest förr, år 1504, Wilhelm Capels, lordmayor af London, residens stod. Första stenen till den nya byggnaden lades den 18 Maj 1801. På denna sten står anteknad, att "till denna aera, första året af Storbritanniens förening med Irland, hade den offentligen grundade skulden under fem efter hvarandra följande regeringar vext till en summa af 552,730,924 pund st." Inskriptionen tillägger ytterligare: "det orubbliga förtroendet till brittiska nationen och konstitutionens grundsatser intyggar och försäkrar den egendom, som blifvit använd till detta företag. Må denna konstitutions välsignelse helgas intill de senaste efterkommande."

Hittills — åtminstone vid alla tillfällen då den hölls i Change Alley och Jonathans kaffehus — hade börsen varit offentlig, uti hvilken hvarje person fritt kunde gå in och ut. Men efter grundläggandet af den nya statsbörsen hade ingen, utom dess ledamöter, tillträde till densamma, hvilka valdes genom ballotering o h betalade ett årligt bidrag.

Alla förrättningar i främmande fonder gjordes ännu i kongliga börsen tills år 1822, då innehafvarne af dessa papper begåfvo sig till börsen i Capelcourt.

I Stockbörsen föra 30 af dess ledamöter regeringen, hvilka ega magt att utesluta, afskeda och klandra. Vill en person intagas, så måste han införas af trenne medlemmar, hvilka redan hafva varit med i tvenne år och kunna kautionera för den nya ledamöten med 300 pund st. för två år, ifall den inträdande icke är i stånd att uppfylla sina förbindelser. Ingen vaxel- eller diskontmäklare är valbar, icke heller någon person, som är invecklad i affärer, som icke höra till statsbörsen; lika litet är någon skrivare i Englands bank, Ostindiska compagniet, Söderhafs compagniet eller i något som helst offentligt eller privat etablissement valbar. Icke heller kan en man få tillträde, hvars hustru drifver någon näring.

Medlemmarne äro indelade i tvenne klasser, i mäklare och aktiehandlare. De förra äro agenter för det offentliga inköpet och förfäljandet af fonder och aktier och betalas medelst arvode; de senare äro försäljarne och dessa köpa och sälja samt göra sig betalde inom sig sjelfva efter andel eller procent.

Vacklandet i pris regleras efter utbudningens eller efterfrågningens enkla ekonomi. Förväntningen af någon som helst

händelse, såsom ett krig, en god eller usel skörd har redan på förhand inflytande på priserna.

Något af den gamla fördomen från äldre tider emot aktiehandlarna, träffar man ännu i dag. Många kunna ej inse "nödvändighet" af aktiehandlarnes bemedling. Spanmålshandlaren betraktades en tid med ännu snedare ögon, likasom fondsmäklarna, och lagarne bemödade sig flera århundraden att helt och hållet tillintetgöra spanmålshandeln, i det de sträfvade att hålla underhandlarna ifrån producenterna och konsumenterna. Pappers- och spanmålsmäklarnes ställning hade någon likhet med hvarandra, och en sådan mellanpersons agent-skap är nödvändig, för att bibehålla jemitigt emellan utbudande och efterfrågande och att ställa ett billigt pris på varan.

Alldenstund Stock-börsen visade sig för liten för dess medlemmars bekvämlighet, hvilka utom 500 Commis belöpa sig till 1050, påbörjades år 1853 dess utvidgande och komitén hyrde handelssalen, tills förändringarne med dess egen byggnad voro fullbordade; detta har nu skett och i andra veckan af Mars 1854 öppnades den nya byggnaden.

Den har blifvit utförd af herrarna W. Cubitt & Co efter herr Thomas Allasons utkast. Det utgafs ungefär 6000 p. st för den till det förra husets ytterligare tillkommande platsen och den nya byggnaden kostar öfver 10,000 p. st. Den står i medelpunkten af de hus, som befinna sig midt emot Bartholomewlane, Threadneedlestreet, Old Broadstreet och Throgmortonstreet. Hufvudingången är från Bartholomewlane igenom Capelcourt. Men det gifves ännu trenne ingångar från Throgmortonstreet och en från Threadneedlestreet. Det nya huset kan upptaga 1100-1200 medlemmar, det är dock sällan mer än hälften deruti. Läget är mycket oregelmässigt och det erfordrades en egen konstruktion för att dolja detta. Till kupolen har man begagnat ribbor belagde med bleck. Hvalfvet, som betäcker byggnadens medelpunkt, är 39 fot och är af trä och jern. Det hela är täckt med bly och är härtill öfver 80 tons använde; det är en herlig pjes af blygjutning.

Utom "huset" eller stora rummet finnes det äfven fest-, komité-, läs- och förfriskningsrum &c.

För att våra byggnaden insläppes frisk luft i tvenne stora rum, som äro uppfyllda med varmvattenrör, lagom upphettade, för att temperera luften, utan att upphetta densamma. Emellan dessa rum och huset

är en kommunikation inrättad och den tempererade luften tillföres huset i en höjd af öfver 6 fot från marken. Den förderfvade luften aflägsnas igenom ett afloppsrum i ett hörn af byggnaden, som upplyses af gas med 500 flammor. Om dagen är denna brinnande sol dold för ögat medelst en förskjuten, med hål försedd, metallskärm; men när denna om aftonen borttages, så behöfves, utom denna flamma, intet annat medel för att upplysa huset.

Byggnaden uppvärms dessutom medelst stora öppna eldar. Grundvalen, bjälklaget och sidorna af den nya byggnaden äro af jernbjälkar, som medelst skruvar äro förenade med hvarandra. Till ifyllning har man begagnat blå staffordshire tegel, som äro förenade med ren cement. Murarne äro betäckta med härdadt stål och försedda med skiljeväggar af jern. Det går äfven en yttre, två fot tjock mur omkring det fasta rummet, på det att ingen eld måste komma i beröring med metallbjälkarna. Förstugan emellan förfriskningsrummet på nedra botten och huset ofvanöfver är bildad af valsade tvärbjälkar af jern, på hvilka tre rader flata tegel i cement hvila; det hela är betäckt med 12 tum tjock massa och deröfver ett golf af trä. Det inre utvecklar mycken prydlighet och det nya huset är i sitt slag ett af de elegantaste byggnadsverk i hufvudstaden.

Piræus.

Till de viktigaste punkterna af nuvarande krigsskådeplats har i senare tiden också Athen kommit, och det tyckes icke vara omöjligt, att den senast följde besättningen af dess hamn genom westmakternas trupper skall blifva en lika så varaktig, som i sin tid den af Ancona genom Fransmännen. Men denna hamn har också i annat än politiskt afseende ingen ringa betydelse. Trots de svårigheter, som inloppet till densamma erbjuder, är den dock såväl för ångare som för segelfartyg, ja till och med för fregatter och lineskepp af värde. Den har tillräcklig djuplek och är lemligen rymlig. Vid sin mynning innesluten af cap Alkimos och cap Ektioncia, står den i förbindelse med hafvet blott på sidan af den lilla ön Psytallia, som ligger midt emot den och skyddar den emot de häftiga sydvindarne och de i dessa breddgrader ytterst ofta förekommande vindstötter. Vid kanten af den, på detta sätt bildade, nästan cirkelrunda hamnen har man byggt rymliga kajer, öfver hvilka under de senare tjugo åren småningom talrika till en del vackra hus rest sig, och hvilkas antal raskt ökar sig. Detta hastiga uppväxande af en ny stad sker till en sådan grad, att det till och med är hotande för Athen, som endast har sitt lif och

välstånd af sin hamn. Det ofta upprepade vistandet af franska flottan i Salamis' farvatten har företrädesvis bidragit till Piræus' förstoring. Piræus var för denna eskader det torg, som levererade densamma lifsmedel, och från alla Attikas byar och torp, ja till och med från Argolis strömmade landets alster till denna punkt. Man uppbyggde värdshus. Det reste sig magasin af alla slag, kafféer och schweizerier. Grekernas seder i Piræus hafva märkbart förändrat sig efter franskt mönster, och språket har igenom detta utbyte mycket ökat med ord, af hvilka matroserna från franska flottan bruka begagna sig. Detta var en förträfflig förberedelse för den nu inträffade besättningen af hamnen med franska soldater. De senare finna här ett folk, som förstår deras språk; ty sjöfolket har nästan ansetts som deras inqvarteringsvärdar.

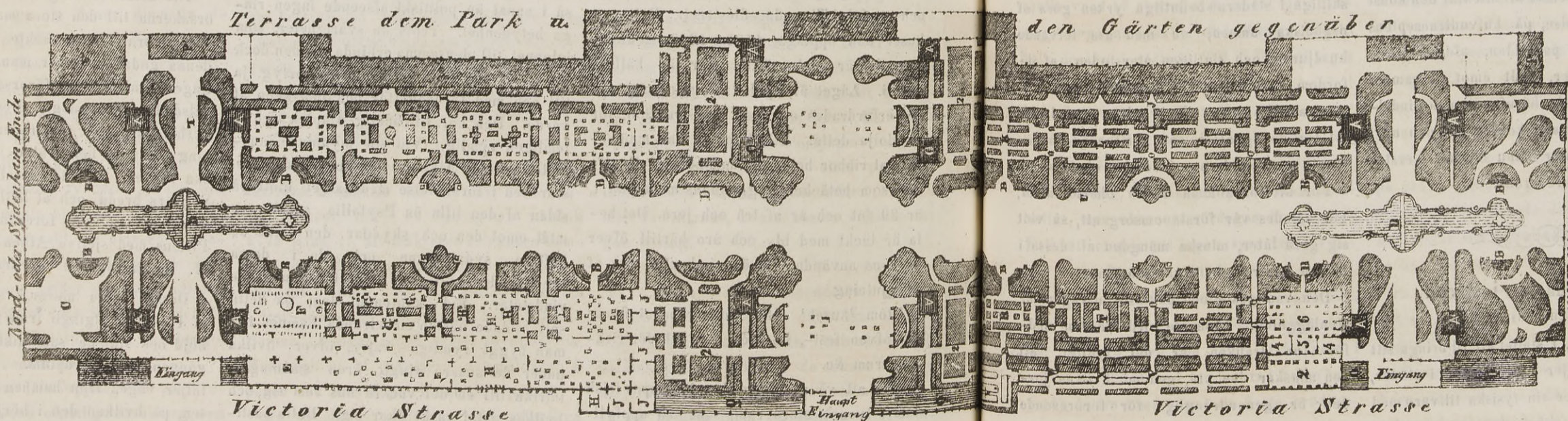
Piræus var en gång den berömdaste hamnen i hela världen. I Athens glansperiod var den med alla sina afdelningar, magasin och arsenaler kringsluten af Munichias fästningsverk, en höjd, som bildade en halfö och dominerade tre hamnar, uti hvilka lågo för ankar 400 skepp, som Athen ända till peloponnesiska kriget alltid höll i beredskap. Den hade trenne underafdelningar: Kantharos, hvarest arsenalen och varfven befunno sig, Eporion, hvarest handelsfartygen funno skydd, och Zea, hvarest de skepp inlupo, hvilka ankommo med spanmål antingen från Svarta hafvet eller Sicilien, för att fylla Athens spanmålsmagasin. Men sjöstaden bestod vidare af tvenne andra hamnar: Phalerus (nu Phanari) och Munichia (nu Stratiotiki), hvilka nuförtiden endast besökas af felucker och fiskarbåtar, hvilkas små dimensioner stå i alltför litet förhållande till den nyare skeppsfartens utvecklingsgrad.

Till dessa naturliga fördelar knyta sig orsakerna till den stora magt och rikdom, som i forntiden utmärkte Athen. Här i denna goda hamn bör man söka de utvecklingens källor, som förorsakade dess handelsdrift och sjömagt. Dess hamnars säkerhet och olika företräden gäfvö anledning till dess herravälde öfver de grekiska hafven. En stor stenlagd väg, af fem vagnars bredd, och af hvilken ännu i dag finnas många spår, förenade Phalerus och Piræus med sjelfva Athen och bildade en af hufvudvägarne derifrån till hafvet.

Dessa "långa murar," som uppbyggdes af Perikles, utgingo från foten af Piræus' höjd och slutade sannolikt midt emot ingången till Akropolis. Men nuförtiden följer vägen från hamnen till staden slätten, på hvilken den i början går tvärs öfver de phaleriska träskan och forer deretter öfver förtorkade fält, hvarest en torftig vegetation vexer, och några måttliga

PIRÆUS.

Grundritning af Kristallpalatset i Sydenhærens.

vingårdar visa sig. Om man begagnar sig af den afskyvärda fiakern, hvars ök, följande den af kusken aldrig hindrade ljuf-liga vanans magt, alltid stanna midt på vägen framför en krog, för att pusta ut, kan man tillryggalägga denna väg på trefjerdedels timma. Innan man kommer till The-seus' tempel, har man till venster en olivskog, som af folket kallas Akatsinica och hvarest en gång den "gudomlige" Platos akademi befann sig. Åtskilliga små bäckar, som framflyta från Lykabetts sidor och som beskuggas af trädgårdarnes planer och träd, göra denna ort till en af de fruktbare i trakten af Athen, i det de gifva näring åt en mängd fält och frukt-trädgårdar. Man ser här en herrlig grön oas i den af solen förbrände torra nejden, och om vintern är detta ställe, som man kan kalla en park af olivträd, medelst dess skydd för nordavinden, som här blåser kallt nog, omtyckt till ridturer.

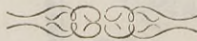
Men detta är också så temligen allt hvad Athen af skuggor och vegetation har att bjuda på. Hvad förofrigt poeterna tala härom, existerar icke i verkligheten. De narra oss, så som de sjelfva blifvit narra-de af sin lilliga fantasi. Torde man tro Child Harold, så vore Athens klimat "en evig vår, regnet mycket sällsynt, aldrig gjorde snön marken hvit, och aldrig för-dunklade en sky den rena himmeln." Den-na väderlekens regelmässighet är riktig. Den är behaglig äfven om vintern. Men den blifver redan i början af Maj en för-tviflad enformighet. Trakten omkring A-then förtorkar och man kväfs formligen i sitt inträngda läge emellan Lykabetts, Parnass och Hymettos. De få bäckar, Kephissos och Ilissos, som omgifva det, förvandla sig under sommaren till pest-utdunstande moraspölar, och invånarne äro tvungna, att, för febrarne och den kväf-vande hettan, flykta antingen till Kephis-sia, hvarest det gifves skuggor och friskt vatten i öfverflöd och hvarest de grekiska landställen ha fva träd i stället för de en gång här stående turkiska kioskerna, eller till Piræus, hvarest sjöviden åtminstone om natten medför någon svalka. Många Greker från Athen pläga tillbringa som-marmånaderna på ön, åter andra begif-va sig under denna tid till Smyrna, ja nå-gra till och med till Constantinopel. Och detta, en ökens klimat, hafva skalderna prisat. Huru olika menniskan dock känner, när fantasien får herravälde öfver den nyktra iakttagelseförmågan.

Kristallpalatsets grundritning.

För att underlätta de besökande i den topografiska orienteringen och i synnerhet i uppsökandet af enskilda punkter, bifoga vi i dagens nummer en noggrann grundritning öfver hela byggnaden och dess innehåll. Vi antaga, att vi inträda genom hufvudingången i midten från Victoria-Road (Victoria-gatan), hvarest vi först passera förvaltningsbyråerna (Q) på begge sidor. I A föra trappor upp till gallerierna. Korridoren och hufvudingången till venster bringar oss förbi den imponanta gruppen "Farnesiska tjuren" (se S. M. N:o 30 pag. 384) först till den egyptiska afdelningen (J), ur hvilkens olika rum man kommer längre fram till venster till den grekiska (H), med den berömda restaurerade frisen från Parthenon till venster i bakgrunden. Från den grekiska framtränga vi vidare till den romerska (G), och från den till rättvisans afdelning, Alhambras Lejongård och Lejonfontän (F E). De längre fram med A betecknade ställena äro trappor till gallerierna. Åt venster är ingången till norra transepten, som är uppfylld med de tvenne 75 fot höga egyptiska kolosserna, kolossala sphinxer med stora palmer emellan hvaradera (se S. M. N:o 31, pag. 396). Yttersta ändan till venster innehåller (i C) den assyriska afdelningen (Niveh-Court), framför hvilken man finner omkring tvenne fontäner, imponanta grupper af träd, blommor och vexter, som till höger föra öfver till drottningens privata rum (V). De med P betecknade ställena äro öppna korridorer. Emellan den första och drottningens privata rum är den norra transept-ingången från parken. Det med K betecknade stället intager byzantiska afdelningen (Roman-Court), från hvilken man går öfver till medeltidens afdelning (L). Efter dessa följer (M) Renaissance-Afdelningen och efter denne (N) den Italienska. De med B betecknade hufvudingångarne till de olika afdelningarne från hufvudskeppet äro smyckade med vexter, blommor, träd och statyer. Midten af utbyggnaden åt parksidan är åter en öppen korridor med glasbetäckte afdelningar på begge sidor, som öppna vidsträckta utsigter till terrassen, trädgården och öfver fältet. Från park-ingången i hufvudtransepten, då vi gå längre åt höger, komma vi först till gebitet för nyare och nyaste franska och italienska skulpturer (S) och derefter in uti den franska afdelningen

(K), från denna till den Semperska afdelningen för blandade fabrikater (L) och Manchester-varor (M). Med afdelningen för musikaliska instrumenter (N) slutar denna sidans afdelningar. Nu följa åter öppna och betäckta korridorer ut till parken, trappor uppåt (A) och under södra transepten statyer af konungar och drottningar, midt emot hvilka befina sig på yttersta sydändan af byggnadens stora flygel, officiner och byråer på begge sidor och i midten (Charing Cross) af transepten Carl I:s staty och en stor kristallfontän. Det stora utrymmet på denna ändan från musikaliska afdelningen på ena och pompejiska huset å andra sidan intaga hufvudsakligen, emellan träd och blommor, de ethnologiska, zoologiska, ornithologiska grupperne. Ingången från Victoria-Road till höger förer igenom transepten åt venster först till det pompejiska huset (1 till 6), som ända till hufvudtransepten efterföljes af Sheffield- (U), Birmingham-, hårdvaru- (V), skrifmaterialie- och (S) Mobilier-afdelningen. På högre sidan af hufvudtransepten finna vi i synnerhet modernerna verk af engelsk och tysk skulptur, samt hufvudet af Bavaria. Hufvudskeppet har lemuats ledigt för promenerande och kommunikationen. Endast fontänerna med sina grupper på begge ändarne afbryta de raka linierne på ett imponerande sätt, dock lemna de på begge sidor tillräcklig plats för vandringar från ena till andra sidan.

Sålunda utbreder sig hufvudinnehållet i fyra arkitektoniska stora hufvudfält af transepter. Åt venster forntiden, tiden före Kristus, midt emot arkitektur och konst efter Christi födelse, på hufvudtranseptens andra flygel, åt parksidan, afdelningarne för textila konster, midt emot Keramikgårdarne. Vi skönja häraf, att man i indelningen alls icke varit konsekvent och att i andra arrangementer ännu mycket återstår att ändamålsenligare ordna.

Om osundheten i städer.

(Utdrag ur en fransysk tidning.)

När människan, i stället att tillbringa sitt lif på landet, väljer sin bostad i städer, och sålunda omger sin fysiska tillvaro med förhållanden helt olika dem naturen har beredt för henne, må hon ock med all upmärksamhet tillse, att dessa naturstridiga för-

hållanden blifva för hennes välbefinnande i minsta möjliga mån skadliga. Det viktigaste föremål i detta afseende är betraktelsen af de fenomen, som utan afbrott föregå i den jordyta, hvarpå städerna stå, tillfölje af föroreningen med de ämnen, som den husliga ekonomien oupphörligt skiljer ifrån sig.

Om man inmänger i jorden partiklar ur växt- och djurriket; låter henne upptaga en kvantitet vatten, tillräcklig att fukta utan att genomskölja henne; om detta vatten i sig håller upplösta oorganiska ämnen, såsom svafvelsyrad kalk, hvilken genom kemiska föreningar med de i jorden förut befintliga organiska ämnen ger upphof åt svafvelbildningar och utveckling af en af de giftigaste gasarter; om luftvexlingen är otillräcklig, hvilken skulle kunna i mån af deras bildning bortföra dessa för menskliga organismen förstörande ämnen; om ljuset, som underlättar förstöringen af de organiska ämnena, roten till all osundhet, endast med svårighet träffar jordytan; så har man alla vilkor fullgjorda, som erfordras för att göra denna jordyta till en fullkomlig pesthärd, — huru mycket ock lyxen glänser ofvanför, — ett fruktansvärdt trask hvarur hvarje ögonblick ljudlöst framsmuga elementerna till de flesta sjukdomar, följer af dessa hemliga förgiftningar. Och likväl är det just dessa förhållanden, som vår håglöshet lembar fritt spelrum i våra stora städer.

Vårt behof af födoämnen ur växt- och djurriket, samt följderna af detta behofs tillfredsställande; den användning, som åtskilliga i städerna befintliga yrken göra af organiska ämnen; de med oss lefvande husdjuren; och slutligen återstoden af de fordom midt i städerna begrafna döda, — utgöra tillsammans det vanliga grundstoffet för de agentier, som fortfarande arbeta att göra städernas jordmån ohelsosam.

För att förekomma denna ohelsosamhet, blir således vår första omsorg att, så vidt sig göra låter, minska mängden af dessa i jorden nedträngde organiska ämnen.

Den vanligaste och enklaste utvägen är stenläggning. Utom de fördelar den medför för trafiken, är det tydligt, att den minskar den yta, genom hvilken jorden är genomtränglig för förorenande ämnen. Bland andra medel äro anbringande af springvatten, hvilka utan uppehåll utgjuta i rännstenarne en vattenmassa, till-

räckligt ymnig för att genast vid utträdet ur husen bortföra all flytande orenlighet och genom hastigheten af detta bortförande förekomma dess förskämning och insugning i jorden; — i stället för öppna ränstenar, anbringande af rör, genom hvilka dessa flytande ämnen kunde föras utom staden, utan att komma i beröring med jorden; — begravningsplatsernas laggande ej endast utom staden, utan och med fästadt afseende på markens bellägenhet och riktningen för dess aflopp, så att de flytande ämnen, som genomsila densamma, ej återgå under staden, och såmedelst åstadkomma just det onda, man sökt förekomma; — aflägsnande af de handverk, som från sina värkstäder afsända en större mängd organiska ämnen till platser der en förbiflytande vattenmassa kan omedelbart bortföra allt deras afskräde; — och slutligen den mest noggranna uppmärksamhet på renlighet å afträdesplatser.

Till dessa medel, att för framtiden förekomma markens förgiftning, vore det af större vikt att kunna föga andra medel, mäktige att bekämpa den, som redan från forna tider finnes. I detta afseende äro likväl våra utvägar hvarken många eller hastigt verkamma.

(Forts.)

Kaleidoskop.

Brödbakning. Några försök, som den bekante kemisten Liebig i München nyligen anställt, hafva ledt till det resultat, att det enda verkamma och oskadliga medlet för att förbättra beskaffenheten hos bröd och råg eller sammalet mjöl, äfven om detta skulle vara af sämre sort, är att vid knådningen begagna nyss beredd kalkvatten (släckt kalk upplöst i vatten). Till 5 $\bar{W}$ mjöl tages 1 $\bar{W}$ ($\frac{3}{4}$ kvarter) kallt, mättadt, fullkomligt klart kalkvatten, hvilket först blandas med mjölet, hvarefter det öfriga till degens beredande nödiga vattnet tillsättes. Har man färsk surdeg, så minskas kvantiteten kalkvatten, men ökas om surdegen är gammal. Kalkvattnet gör att ingen syra bildas i degen och aflägsnar sålunda enda orsaken, hvarföre dylikt bröd icke förekommer alla lika lättsmält som hvetebröd. Kalken bildar slutligen med den fria forsorsyran i mjölet en viss mängd forsoryrad kalk (benjord), hvars bortovaro i de flesta brödsorter anses vara grunden till att djur, som erhålla uteslutande sådan föda, icke kunna utöfver en viss tid bibehållas vid lif; och skulle der Bennekes rön öfver den forsor-

syrande kalkens verkan på skrofulösa barn bekräfta sig, så torde man kunna hoppas, att den här uppgifna brödbakningsmetoden skall minska ett stort ondt, särdeles på landsbygden. Men utan afseende på dessa fysiologiska verkningar, är kalkvattenbrödet lättsmält, syrefritt, fast, elastiskt, småblåsig, utan stälrand, och om tillsatsen af salt göres något större än vanligt, af en förträfflig smak. Deremot är det ovilkorligen skadligt att, som mången bagare gör, tillsätta alun för att förbättra brödets yttre utseende, särdeles hos hvetebröd, hvarföre polisen borde tillse att dylikt oskick icke fåge ega rum. Alun gör brödet på en gång mindre lättsmält och mindre födaude.

Omer Pascha i Schumla.

De mörka profetiorna af Turkarnes fiender hafva genom osmaniska armeas öfverhäfvalhavares skicklighet på det berömvärdaste blivit vederlagda. Redan hans uppställning från Widdin ända till Svarta hafvet hade alla militärers bifall. Han handlade fullkomligt riktigt, då han valde lilla Walachiet till anfallspunkt och gjorde Kalafat till Widdins brohufvud. Det gifves en säker profsten, på hvilken af tvenne krigförande fältherrar är öfverlägsnast i talent. Det är alltid den, som genom sina operationer öfvertager ledningen af kriget och tvingar den andra att följa hans rörelser. Denna rôle, hade utan motsägelse Omer Pascha, icke Gortschakoff, ända tills den blott genom Ryssarnes öfvermägt möjliga öfvergången till Dobrudscha. Också deruti har Omer Pascha varit öfverlägsen att han aldrig genom låtsade angrepp låtit narra sig, hvilket å andra sidan åtminstone egt rum, då Omer Pascha ville sätta sig fast i Kalafat och, för att maskera denna önskan gjorde Donau-öfvergången och, anföll på andra ställen på ett sådant vis, att Ryssarne försummade den punkt, på hvilken han riktat sitt ögonmärke. Men utom detta har hela hans hittills begagnade sätt att föra kriget visat, att han mycket riktigt vet att uppskatta hvad de ömsesidiga trupperna äro i stånd att åstadkomma, hvaruti Turkarne eller Ryssarne hafva en starkare eller svagare sida. Han har med undvikandet af större fäktningar föredragit det stridssätt, uti hvilket Turkarne utmärka sig. Den osmanska soldaten är förträfflig i skärmytslingar, under det att ryssen, som

blott är maskin, är ovärderlig i kamp med slutne massor; men han duger, med undantag af kosacken, icke till skärmytsling. Turkiska soldaten försvarar med den största skicklighet murar och skansar, under det att, såsom kriget 1828 och 1829 visar, Ryssarne vid angrepp på fasta positioner bete sig ganska svagt. Enligt dessa egenskaper tog Omer Pascha sina mått och steg. Han förde ett oafbrutet småkrig och förskansade sig eller drog sig tillbaka till starka fästningar, såsnart större massor mötte honom. General Lüders inryckande i Dobrudscha förmäde honom icke att träda utur sin afvaktande ställning. Men småkriget uttröttade Ryssarne och lät dem förlora mycket folk. Men i sina angrepp på Turkarnes förskansade ställningar hafva de alltid varit olyckliga. Till och med för det obetydliga Oltenitza måste de med blodiga hufvuden vika tillbaka. Vid Kalafat hade de utomordentliga förluster. Vid Silistria slutligen offrade de flere tusen människor utan att uträtta det ringaste, under det att Omer Pascha från Schumla medelpunkten för hans verksamhet, lugnt öfversåg det hela och förberede sig tillika att leverera Ryssarne ett slag, om de skulle företaga sig att öfverstiga Balkan, och han kunde motse ett gynnande resultat för Turkarne.

Omer Paschas personlighet är, såsom vi redan förut visat, en betydande. Han är ingen dyrkare af europeiskt väsen, men icke heller blind för dess sanna företrädare, och han låter främmande gerna veta, att han vid begagnandet af Franker icke bestämmes af böjelse, utan af nödvändighet. Turkarnes goda egenskaper: trohet, öppenhet och oegennyttia äro hos honom fullständigt representerade. Hans hus är till en del inrättadt på tysk maner och han dricker ogenerad vin, som profeten förbjuder. Under senare tiden har han också afskaffat sitt harem och lever blott med en hustru, en född Sibenbürgska, som får begagna sig af europeiska fruntimmers frihet; hon är icke heller utan bildning, hvarpå bland annat hennes komposition, som vi medellade i N:o 32, antyder.

Vår afbildning af Omer Paschas högkvarter i Schumla är aftaget i det ögonblick, då engelska generalen med sin dotter gjorde honom en visit.

Omer Paschas högvarter i Schumla.

Nästa N:o utgives den 10 September.

den 31. C. Petersens Officin 1854.

Kyparen.

Novell.

(Forts. o. sl. fr. N:o 35.)

"Aha, det skall han icke!" försäkrade mairén. "Gud i himmelen, huru långt har icke min hårdhet bragt den stackars pojken. Alice, i morgon reser jag till Paris. — Ni vet väl, hvar den olycklige är att träffa, herr pastor?"

"Utan tvivel vet jag det," skrattade den gamle presten, som sett François' ögon lysa fram emellan de gröna vinrankorna. "I kunnen nästan toga på honom med händerna."

"Han är i Carillon, erkänn det gerna, herre!" ropade Alice, utom sig af glädje.

"Här är jag ju, I goda memoiskor!" jublade den lycklige François, i det han stack hufvudet emellan vinrankorna in i rummet.

"François! min François!" stammade Alice, fattande den älskades hufvud med begge händerna och under glädjetårar kysste hans läppar.

"Kom bara in, pojke, kom bara in!" ropade den förtjuste mairén. "Gud välsigne din ingång — bort skall du ej mera, ty du har funnit ett fäderneshus!"

François' hufvud försvann och ett ögonblick senare sprang en ung, elegant man in i rummet och fram till Alice, som han omfamnade med stormande hänryckning. Alice utstötte ett högt rop och den gamle mairén fick stora ögon.

"Känner I då icke igen mig? Jag är ju François Duprès — Alice, far Meunier!" och François omfamnade jublande än Alice, än Meunier och pastorn.

"Men huru ståtlig du ser ut?" urbröt mairén. "Herr pastor, ni sade, att det gick honom illa, och dock är han klädd som en adelsman och bär en tung guldkedja!"

Den gamle presten skrattade af fullt hjerta.

"Hvad har ni då egentligen blifvit, herr Duprès?" frågade den förundrade mairén.

"Jag har blifvit första kammartjenare hos hennes majestät kejsarinna Josephine!" svarade François — "och här fader Meunier är tolfusen franks — håll nu ord och gif mig Alice till bustru!"

Den gamle Meunier brast i gråt. "Och hade du kommit tillbaka fattig och eländig, François Duprès, hade jag ändock icke vägrat dig mitt barn. Gud har belönat din möda — hans namn vare lofvadt!"

"Amen!" sade presten — "och när blir bröllopet?"

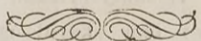
"När utstyrseln är färdig," svarade Meunier, "och den får väl nu lof att vara på sin Parisiska?"

"Gör er intet besvär i detta afseende, fader Meunier, Alices utstyrsel åtager sig hennes majestät, kejsarinna, och här min Alice, är en gåfva från kejsarinna, jag skulle gifva dig den, om jag fann ditt hjerta slå för mig med den gamla kärleken och troheten." Med dessa ord öppnade François ett litet etui, och det glänsande armband glittrade emot den hänryckta flickan.

"Från kejsarinna!" utropade Meunier. "Ack, François, huru skämmer du ut mig! Då du var fattig, visade jag dig på dörren, och nu, då du blifvit en förnäm man, uppsöker du den hårdjartade bondens hus, för att öfver detsamma bringa heder och lycka."

"Tala icke om det, fader Meunier — Ni ville ju också upptaga den fattige François och gifva honom er dotters hand. Var mig en kär fader, och jag skall mitt hela lif blifva eder en trogen son!"

Kejsarinna Josephine erhöll lätt Napoleons tillstånd till Duprès' giftermål med Alice. Ända till sin höga herrskarinnas död förblef Duprès henne en trogen tjenare, sedan lemnade han hofvet och köpte ett vackert gods, icke långt från Carillon, hvar-est han, en kraftig gubbe, högaktad af gammal och ung, glad tillmöteser, vid sin Alices sida, sina dagars slut. Änskönt tiden genomflöt hans och Alices här med silfver, så hafva dock deras hjertan förblifvit friska, och omgifne af välartade barn och blomstrande barnbarn, höja sig deres ögon tacksamt till Honom, som styrt allt så väl.

Falsk ära.

I.

Det var i Boulogne år 1804, då Napoleon onkeln, som stod på en mindre vänskapsfull fot med Engländerne än Napoleon brorsonen, på fullt allvar tycktes hota sin stolta motståndare med en landstigning. Boulognes hamn var uppfylld med många för en sådan expedition tjenliga skepp, och en talrik och krigisk armé väntade längtansfullt på ett tecken till inskeppning. Att detta aldrig skulle gifvas, anade den tiden ännu ingen; men översamheten, till hvilken de unga krigarne sågo sig dömda, medförde den olägenheten, att det emellan dem sjelfva mer än en gång kom till krakel. Den i kaffe- och vinhusen tillbragta lediga tiden gaf härtill mer än en gång anledning.

Bland officerarne, som på detta sätt råkad i fiendtligt förhållande till hvarandra,

befunno sig äfven tvenne tillhörande marinen: löjtnant Belmont och fændrik Trelat. Den förstnämnde, af en mild, lugn karaktär och redan kommen till mognare ålder, hade deltagit i flera krigiska expeditioner och hade blott sina talenter och visade tjenster att tacka för den grad, han innehade. Den andre, flere år yngre, var mindre betänksam och därför så mycket hetare; icke heller hade han helt och hållet sina fortjenster att tacka för sin befordran.

Begge dessa män af så olika karaktär, emellan hvilka i tjensten till och med icke en omedelbar beröring egde rum, hade blifvit bittra fiender, utan att sjelfva vara fullt medvetne om anledningen till deras tvist; men att fortfarande nära densamma, dertill bidrog Trelats skoningslösa lättsinighet genom flera plågsamma uppträden.

Trelats hatfulla beteende gick härvid en dag i kaffehuset så långt, att han icke blott förolämpade sin äldre kamrat och förman i tjensten, utan, med åsidosättande af allt passande, till och med offentlig utfordrade honom och, då hans utmaning icke antogs, hotade att betrakta honom som feg.

"Man har," svarade med köld löjtnanten, som framför den hellefrade fändriken bibehöll sitt lugn, "icke gifvit mig vapen, för att begagna dem emot mina kamrater och landsmän; men att jag har mod, vet man, utan att jag behöfver aflägga nya prof. Icke heller har jag lust, herr fændrik, att medelst en värjstöt göra ett alltför tidigt slut på eder carriér, uti hvilken ni kanske snart nog kan finna ett bättre och berömligare tillfälle att stupa, och lika litet är jag böjd att utsätta mitt eget lif för en personlig och helt och hållet ändamålslös strid, vid hvilken ingen af oss kan vinna någon ära. Mitt blod tillhör fäderneslandet, och blott för detta vill jag frivilligt offra det."

Så förnuftigt och värdigt denna vägran än uttrycktes, så kunde den dock omöjlig förstås af människor, som uppvext i den bedröfliga fordorn, att en förolämpning blott kan aftvättas med blod. Löjtnantens svar mottogs därför med missbilligande mummel och uppretade än ytterligare Trelat.

"Jag beviljar er," utfor han emot sin motståndare, "tjugofyra timmars betänketid, och om ni icke inom denna tid gifvit mig upprättelse, så skall jag, öfverallt hvar jag träffar er, tillfoga er den sista skymf, en man och i synnerhet en militär kan vederfaras."

Vid dessa ord öfverdrogs Belmonts an-

sigte med en dödlig blekhet, hans läppar darrade krampaktigt och, läggande handen på värjan, ropade han med darrande röst: "Gör icke det! Gör icke det! ty jag skulle då döda er och vi voro då begge olycklige. Jag skulle döda er!" upprepade han, läggande en dåf tonvigt på dessa ord, under det att hans ögon sköto dystra flammor. "Jag skulle döda hvar och en, som vågade lyfta handen emot mig. I hafven alla hört det," fortsatte Belmont med vild stämma, i det han lät sina ögon långsamt och fast sväfvade fram öfver de talrika vittnena till denna besynnerliga scen; "jag svär vid Gud att, om herr Trelat verkställer sin hotelse, så förverkligar jag äfven min, och då . . . falle det utgjutna blodet öfver hans hufvud."

Med dessa ord aflägsnade sig Belmont, kvarlemnade de närvarande i en djup och lång tystnad.

"Detta är besynnerligt," började slutligen en skeppslöjtnant; "denne man, hvars kamrat jag rodnar öfver att vara, vanärrar officersepåletterna, och dock förvånar mig hans uppförande så mycket mer, som jag vet, att han lika skickligt handterar pistolen som värjan, och att det skulle vara mycket svårt att komma åt honom med dessa vapen."

"Han träffar en svala i flykten," anmärkte en annan.

"Ni kan prisa er lycklig," sade en tredje, vändande sig till Trelat, "att han icke antagit er utmaning, ty enligt allt hvad man hör, är en sådan motståndare icke god att hafva till vis å vis."

"Det är mig likgiltigt," svarade den uppretade fändriken, hvars egenkärlek genom den sist gjorda anmärkningen, först riktigt sårades, och som nu mindre än nånsin trodde sig kunna träda tillbaka. "Bättre ett modigt hjerta och en osäker hand än ett säkert öga och en feg själ. Och blott en pultron med så många fördelar, som han har öfver mig, kan vika tillbaka. Vägrar han att slås med mig, så måste han utstötas ur korpsen, hvilken han är ovärdig att tillhöra, ty pultroner böra vi ej tåla ibland oss."

"Hvad det angår," tog en fjerde ordet, "så är jag icke helt och hållet af samma mening, det vill säga, jag är ej så fullkomligt öfvertygad om hans feghet, som ni tyckes vara det; ty hans hela uppförande visade dock en behjertad och beslutsam man."

"Löjtnant Belmont är en tapper och oförskräckt sjöman," yttrade en skeppskapten af första klassen full af ifver, och be-

rättade så som bevis för sitt påstående ett uppträde, som han bivistat under en storm vid Goda hopps udden, och hvarest kaptenen, för att rädda det af oundviklig undergång hotade skeppet, hade uppmanat någon frivillig, för att hugga ett segel loss från stormasttoppen. Ingen hade vågat åtaga sig uppdraget, då plötsligen löjtnant Belmont, med en yxa i handen, klättrade upp i masten och med ett kraftigt hugg befriade seglet från masten, så att skeppet räddades.

Åhörarne kunde ej underlåta att yttra sin beundran öfver denna modiga handling.

"O, jag kunde ännu länge berätta om hans tappra och ädla handlingar," forfor samma man. "Således föll en matros i hafvet; Belmont störtar sig fort efter honom och, trots den högtgående sjön och skeppets snabba fart, håller han med sin senfulla arman, som utan hans ädelmodiga bistånd hade drunknat, tills de begge, efter en quart timmes förlopp, blefvo upptagna på skeppet."

"Det är ädelt, mycket ädelt!" ropade officerarne ånyo.

"I sen häröf," slutade berättaren, "att Belmont icke fruktar för döden, och att han följaktligen icke är någon pultron."

"Det obehagligaste är," mente en af marinofficerarne, "att uppträdet egt rum i närvaro af officerare, som icke höra till vår korps. Hade det blott varit oss emellan, så kunde saken biläggas, men som det nu förhåller sig är det väl icke möjligt. Hvilken tanke skulle man få om oss?!"

"Det skola vi snart erfara," svarade berättaren, i det han skarpt mönstrade en grupp infanteri-officerare, som uppehöll sig på något afstånd, och derjemte ropade med hög röst: "Det gifves ingen pultroner i marinen, och jag är beredd att försvara det mot hvar och en, som vågar påstå motsatsen."

"Men hvarför," mente Trelat, som såg denna omedelbara uppfordran obesvarad och åter ville börja det afbrutna samtalet, "hvarför har Belmont afböjt min utmaning?"

"Det begriper icke heller jag," gaf löjtnantens loftalare till svar; det måste dock härunder ligga en hemlighet, som jag icke kan förklara, men som kanske framtiden skall afslöja."

"Ja, det är verkligen påfallande, oförklarligt!" upprepade man från alla sidor, och få ögonblick derefter skiljde sig sällskapet.

Trelat återvände eftertänksamt till sin bostad och var, kanske för första gången i

sitt lif, missnöjd med sig sjelf; han ångrade uppträdet med Belmont.

III.

Med dagens första gryning följande morgon väcktes staden, flottan och begge lägren af ett från hamudammen aflössladt kanonskott. Man signalerade en afdelning handels skepp, som under nattens skydd hade försökt att hinna hamnen, och hvilken nu spärrades af en fiendtlig fregatt och flera smärre fartyg. Amiralen befälde genast en division af flotiljen ila den hotade konvojen i massa till hjälp, och straxt derefter såg man en af kanonsluparne, som låg för ankar tätt vid reddens inlopp, kapa sina ankartåg, tillsätta alla segel och styra rakt på den fiendliga fregatten, för att ensa börja striden, änskönt amiralen uttryckligen förbjudit detta. Den på slupen befallande officeren misstog sig icke om sin belägenhet, och dolde hvarken det oförvågna i sitt företag, eller den sannolika utgången af den olika kamp, hvori han inlät sig. I detta hänseende var ingen illusion möjlig, men han var fast besluten att genomföra den uppgift, han sjelf gjort sig, nemligen att oro fregatten, om möjligt hindra honom och, om det påfordrades, låta skjuta sig i sank, för att rädda konvojen. För det öfver en sådan djerfhet förvånade manskapet gaf han snart sitt beslut derigenom tillkänna, att han på masten lät fastspika sin flagg.

Det var ett lika storartadt som sorgligt skådespel att se denna obetydliga schalupp, huru den försökte mäta sig med sin förfärliga motståndare, huru dess kommandant med lika mycken skicklighet som kalblodighet och lycka afböjde hvarje sammanstötaude med denna koloss, som vid minsta vidröring ofelbarligen skulle hafva krossat honom, och just därför forsmådde att göra bruk af sitt artilleri emot en så svag motståndare. Den engelska fregatten sökte helt enkelt att öfversegla den franska schaluppen, under det att de på fregatten befintliga trehundra matroserne uppstämde nationalsången: "*Rule Britannia, rule the waves!*" hvaremellan blandade sig ropet: "Ned med eder flagg, franska hundar!" Fransn ännen svarade härpå endast med ropet: "Död åt Engländerne! Död åt Engländerne!"

Emellertid aflösslade schaluppen ett lyckligt skott, som dödade några man på fregattens fördäck, hvarpå dessa svarade med några kulor, i det hopp, att dessa skulle vara tillräcklige att tvinga det franska fartyget att lägga bi. Men Engländerne ha-

de gjort räkningen utan värden, den trefärgade flaggan svajade nu som för högt i luften. Den engelske kaptenen, andade raseri och hämnd, och lät nu elden med fulla lag spela på schalupen, hvilken likasom inhöljd i en vulkan, tycktes begrafvas emellan eld och flammor.

En tallös mängd människor hade ilat till hafsstranden, för att bevista detta ovanliga skådespel. Frukta, medlidande, stolthet, tusen olika känslor afspeglade sig omvexlande i allas ansigten, och under det att kanonernas dån återskallade från våg till våg och frambars ända till kusten, klappade tusentals franska hjertan i feberaktig spänning. Vid hvarje lag från fregatten ryste den bestörta mängden; så mycket fruktade man och hade den smärtsamma vissheten, att få se den lilla schalupen för alltid försvinna under engländarens eld.

Då och då ljud från stranden till uppmuntran: "Lofve kejsaren! Lofve Frankrike!" som dock icke hann till schalupen, som alltid åter framträdde ur rök och flammor, bärande högt sin stolta flagg.

Men snart gaf fruktan rum för förvåning, då fregatten plötsligen inställde sin eld, änskönt schalupen icke gifvit sig, alldenstund denna fortfor att skjuta på sin motståndare, och det till och med i en sådan ställning, att den icke kunde träffas af fregattens förfärliga lag. Gåtan blef snart löst. Fregatten kunde på grund af inträdd fullkomlig stilltje icke längre manövrera, men därför utsatte den också nu alla båtar med det bästa manskapet, för att äntra det lilla fartyget, som vågade att göra den motstånd, och sålunda med ett slag göra ett slut på striden. Men äfven nu misstogo sig Engländerne i sin förväntan; ty de hade att göra med en motståndare, som svurit att heldre gå under än stryka sin flagg.

Tre gånger försökte de engelska båtarne att äntra schalupen, men tre gånger slogos de tillbaka och Fransmännens mordiska eld tvang dem, med förlust af halfva besättningen, återvända till fregatten. Få ögonblick derefter började kanonaden med förnyad häftighet.

Under tiden hade de öfrige franska kanonjullarne icke förblifvit overksamme. Några hade angripit de mindre engelska fartygen och skyddat den inlöpande konvojen; de andra ilade sin kamrat till hjälp. De senare kommo emellertid för sent, ty då krutröken sista gången skingrades, visade sig den engelska fregatten så illa tilltygad, att den hvarken kunde taga, skjuta i sank, eller förfölja sin obetydliga motståndare; som den i början så mycket föraktat. Ho-

tad af kustbatterierna, hvilka redan började gifva eld, måste den slutligen prisa sig lycklig att kunna komma undan. På dess däck var nu allt tyst och dystert, seger-sångarne hade upphört; deremot lät sig från franska kusten höra ett långt ihållande segerrop.

Däcket öfvergjutit med blod och betäckt med döde och sårade, segeln i trasor, sidorna genombårade, så återvände den tappra schalupen, tagen i släptåg af ett annat fartyg, in i hamnen, der den helsades af salvor från alla batterierna, af folkets jubel, samt arméens och flottans manskap. Alla fartygen voro som vid en stor högtid behängde med flaggor och vimplar. Alla öfverlemnade sig åt glädjen, hvar och en ville trycka schalupens modiga befälhavares hand och hans beröm skallade från alla kauter.

Det var ett formligt triumftåg. Den lätt sårade kommandanten skred långsamt fram emellan den fram- och tillbakaböljande mängden, som sinsemellan tällade om att betyga honom sin beundran. Plötsligen gjorde taget halt; en kejsarens adjutant visade sig, närmade sig den tappre officeren och sade:

"Amiralen, mot hvars befallning ni handlat, i det ni ensam angripit den fiendtliga fregatten, befaller er att gå i fångelse."

Ett doft misbilligande mummel hördes vid dessa ord bland folkmassan.

"Men hans majestät, som varit vittne till ert tappra förhållande," fortfor adjutanten med höjd röst, "har befallt mig att förkunna ert utnämmande till fregattkapten och riddare af hederslegionen. Mottag här, herr kapten, detta kors af mig i hans majestäts namn."

Vid dessa ord höjde sig ett stormande bifall, och jubelropet: "Lofve kejsaren! Lofve den tappre kaptenen!" ville aldrig taga slut.

I detta ögonblick framträngde med blotadt huvud och tårar i ögonen en officer, grep med värma den nya riddarens hand och utbröt med qväfd röst:

"Jag har misskänt er, Belmont, min tapre kamrat, min vapenbroder! Jag har förolämpat er! Kan ni förlåta mig?"

"Jag har intet att förlåta, Trelat," svarade hjelten rörd, "och känner mig lycklig, att nu hafva förvärfvat mig er aktning såsom jag en dag väntar att vinna eder vänskap. Eder plats är här," tillade Belmont, pekande på sitt hjerta, och de begge så nyss fiendtliga officerarne sjönko i

hvarandras armar. Det var en vänskap, slutet för återstoden af lifvet.

Några dagar senare införde Belmont sin nya vän i kretsen af sin familj, som bestod af hans åldriga moder, hans fru och sex barn. "Ni måste nu medgifva," vände han sig till Trelat, "att när man har en sådan familj och är dess enda stöd, man icke kan besluta sig att sätta sitt lif på spel i annat fall än då det kan tjena till fäderneslandets nytta och beröm.

Huru en fattig apothekare slutligen blef lycklig.

Sann berättelse.

I Bray, en liten stad i Picardie, ser man på façaden af det vid torget belägna gamla apotheket en egendomlig målning, som har gjort huset berömdt och gäller för stadens vårdtecken. Sjelfva målningen skall sedermera blifva beskrifven; för ögonblicket torde vara tillräckligt att anmärka, att det vid denna målning knyter sig en mycket romantisk och märkvärdig händelse, som vi här skola medela.

Vid början af förra århundradet lefde i Bray en rick och lärd rådsherre, som till och med var provinsens parlamentsledamot och hette Michel d'Abray. Hans gemål hade skänkt honom en enda dotter, som de med biträde af deras biktfader hade upfostrat i stor tukt och fromhet. Men Madelaine d'Aubray var icke blott den sedligaste och frommaste, utan hon var äfven den skönaste och älskvärdaste flicka i hela staden, och alla karlar, som gingo öfver torget, togo kortare steg, när de kommo i närheten af det höga stenshuset, som sedan långliga tider tillhört familjen d'Aubray, för att se och vördsamt helsa på den sköna Madelaine vid fenstret. Men Madelaine tackade på ett sätt, som icke gaf herrarne något hopp. När deremot ingen gick förbi, och hon vågade tro sig obemärkt, flög en förstulen vänlig blick öfver torget bort till apotheket, hvarest den ibland var så lycklig att uppfångas af en vacker yngling och blygsamt besvaras. Denne yngling var den gamle apothekaren d'Ortous' provisor, vid namn Jacques Senac. Han härstammade från Normandie, hade först för kort tid sedan kommit i apotheket, men redan i en så hög grad tillvunnit sig sin principals förtroende, att denne helt och hållet öfverlemnade honom apothekets skötande. Den skicklige

provisorn hade knappt lärt att känna sin sköna och sedesamma granne, innan han äfven i henne var dödligt kär. Herr Senac saknade alls icke tillfälle att låta henne förstå sin böjelse, ty Madelaine kom nästan hvarje dag i apotheket, hvilket, enligt den tidens bruk, äfven handlade med mat- och speceri-varor, för att göra inköp af små förnödenheter för hushållet. Man ville hafva observerat, att hon efter en veckas förlopp till och med kom oftare i den doftande butiken, än förut. Unga flickor, som hunnit öfver sextonde lefnadsåret, hafva också i alla tider egt en högst egen aningsförmåga att upptäcka en ung mans känslor, önskingar och förhoppningar, och de fromma och sedesamma hafva i detta afseende alls icke gjort något undantag. Nog af, de begge unga personerna på hvar sin sida af torget i Bray visste snart förträffligt, på hvad fot de stodo till hvarandra. Men nu var Joques Senac en af dessa ädla, djupsinniga nordiska naturer, som äro fåordiga, men ega en mäktig känsla, samt börja och bedrifva en sak med heligt allvar och ifver. En äkta ättling af Normannerne och motsatsen till den lättsinnige fransmannen, älskade Senac den vackra Madelaine med en på hans lif tärande eld och kraft, och denna lidelse tycktes så mycket djupare tära på hans hjerta, ju mindre han torde låta märka den i den yttre världen. Ty han var ytterst fattig, af låg härkomst, utan gynnare och vänner, i denna stad en främling. I sin blygsamhet tänkte han icke heller alls på möjligheten att för sig kunna vinna den rika och förnåma Madelaine d'Aubray; han var blott lycklig i medvetandet, att icke helt och hållet vara henne likgiltig, hvarpå hon icke sällan gaf honom små rörande bevis. Men härvid stannade det också; till någon egentlig förklaring, till en hemlig sammankomst och samtal emellan de älskande kom det alls icke.

Vid denna tid vände sonen till det rika och mest ansedda handelshuset i staden, Philip Dubois, tillbaka från Paris, hvarest han flere år arbetat på ett af de största kontoren. Det var vid tiden för den liderlige och afskyvärde hertigen af Orleans ovärdiga regentskap, dessa åtta år, som i sedeslöshet och utsväfningar icke ha sin like i den nyare historien.

Den unge Dubois hade med så mycket större fördel genomgått sin skola i Paris, som ministern, hvilken förde samma namn, var hans slägtinge och i hvars hus han haft tillträde. Han återvände till fädernehuset som en fulländad vällusting och skrymtare. På en bal förnyade den "aj-

mable roué" bekantskapen med den vackra Madelaine, lade genast sitt hjerta för hennes fötter, och lagade så, att hans fader redan följande dagen öfverenskom med den gamle rådsherren om en förening emellan deras barn. Hvarken det ena eller andra partiet, ej heller någon annan i den lilla staden hade någon aning om sedeslösheten i Paris, och aldraminst att älskarens angenäma väsen skulle deraf vara smittadt. Det var således från flickans föräldrars sida intet att invända, de ansågo till och med sin dotters äkta förening med den unge Dubois såsom en stor lycka för henne och skyndade att gifva sitt ja dertill. Madelaine vågade som en lydig dotter icke göra någon invändning, änskönt hennes hjerta från samma stund öfverfölls af en obeskriflig ängslan. Hennes rena själ hade en aning om hennes förestående öde. Den högtidliga förlofningen var knappt afgjord, innan hon först riktigt kände, huru dyrbar hennes lyste provisor var henne, och hvilken från denna dag ej mera lät se sig i apothekets dörr eller fenster. Hans smärta var lika stor och djup som hans kärlek, men den förre lät lika litet märka sig som den senare. Senac förtärdes i tyst smärta och egnade sig åt sin konst med en ifver och ihärdighet, som satte hans principal i förvåning.

Ännu hade icke ett halft år förflutit sedan Dubois' och Madelaines bröllopsdag, då den senare redan upptäckt hela djupet af sitt elände. Hon föraktade sin liderlige man, som deremot fann hennes umgänge mycket tråkigt och gjorde sig skadeslös i underhållande fruntimmers sällskap. Han reste ofta till de närliggande större städerna och Paris och snart bodde några damer i Bray för hans räkning. Madelaines stilla sorg blef dagligen större, och ökades genom hennes föräldrars död, hvilka snart dukade under af hjertsorg öfver att hafva störtat deras älskade dotter i en sådan olycka. Den arma frun grät efter denna tid både dag och natt och gjorde sig derigenom för sin lefnadsglada man ännu obehagligare. Det urartade till häftiga uppträden, och det sista af dessa hade det tragiska slutet, att Madelaine fick missfall och dog några timmar derefter af svaghet.

Dubois, glad att vara af med "bönsyster", som han kallade henne, och att kunna tillträda det stora arvet — i äktenskapskontraktet hade de begge makarne gifvit hvarandra ömsesidigt testamente — lät genast följande dags afton bisätta henne i familjgrafvens grafhvalf, hvilket befann

sig under Salvator-kyrkan vid kyrkogården.

Knappt var begrafningen öfver, innan han skyndade att ur sitt bus utplåna hvarje spår efter den hädaugångna och under natten tillbomma alla dörrar och fenestrlukor, på det grannaste dekorera sina rum, med otaliga ljus upplysa dem och låta tillreda en läcker måltid. Under nattens mörker införde han nu sina Pariser-damer och delade med dem en frässande måltid, för att göra sig skadeslös för det tvång, han hittills måst ålägga sig.

För provisor Senac hade Madelaines öde icke blifvit doldt, och de underrättelser han erhöll genom en af den olyckliga fruns kammarjungfrur ökade ännu mer hans eget lidande. Då han erfor hennes plötsliga död var han väl nära att duka under för sin stora smärta, men han tackade dock Gud för den beklagansvärda kvinnans bebefrielse från hennes lidanden. Inhöjd i sin mantel, följde han på afstånd likläget, och hyste för detta lifvet blott den önskan, att ännu en gång få skåda Madelaines jordiska kvarlevor. Sedan hon blifvit gift, hade han såsom något syndigt, afhållit sig ifrån att söka hennes ansblick. Nu var hon Guds egendom, och hans åstundan, att ännu en gång trösta sin själ med betraktandet af hennes dyra, milda drag, var så stor, att han ickekunde motstå densamma. Han försåg sig därför med penningar och ett par vaxljus och begaf sig till sakristanen vid St. Salvator-kyrkan. Penningarne öppnade mannens hand, handen dörren till kyrkan och grafhvalvet. Det var ännu långt till midnatt, då Senac med ett brinnande vaxljus steg ned i den mörka griften. Utan fruktan och rysning — den heligaste kärlek uppfyllde ju så helt och hållet hans hjerta, att alls ingen annan känsla der kunde få plats — skred han förbi de i rader uppstälde likkistorna tills han kom till den för några timmar sedan nedsatta och aftog locket. Här låg hon nu skön som en engel i den hvita brudskruden, hans lifs skönaste lycka, för honom förlorad för detta lifvet. Ljuset, som han ställt bredvid hennes hufvud, belyste de sköna, förklarade anletsdragen; han stod länge med korslagde armar försänkt i hennes betraktande, under det att stora tårar gled långsamt ned öfver hans kinder, utan att han sjelf märkte det.

(Forts)

Romance.

Meyerbeer.

Andantino quasi Allegretto.

The first system of the musical score consists of two staves. The upper staff is in treble clef and the lower in bass clef. The music begins with a piano (*p*) dynamic. The melody in the upper staff features a mix of eighth and sixteenth notes, often beamed together. The bass line provides a steady accompaniment with chords and moving lines. A mezzo-forte (*mf*) dynamic marking appears towards the end of the system.

The second system continues the piece. It features similar rhythmic patterns and melodic lines. A piano (*p*) dynamic marking is present in the lower staff. The notation includes various note values and rests, with some notes beamed together for a more fluid appearance.

The third system introduces tempo and dynamic changes. It begins with a *ritard.* (ritardando) and *dim.* (diminuendo) marking. The tempo then returns to *a tempo*. The dynamic marking *p* (piano) is used. The musical texture remains consistent with the previous systems.

The fourth system shows a change in dynamics. It starts with a mezzo-forte (*mf*) dynamic, which then builds to a forte (*f*) dynamic. The piano (*p*) dynamic marking appears again at the end of the system. The melodic and accompaniment lines continue to develop.

The fifth and final system on this page concludes the piece. It features a forte (*f*) dynamic that softens to piano (*p*) and finally *dim.* (diminuendo) towards the end. The notation includes various note values and rests, ending with a final cadence.

POLKA

gesungen von

HENRIETTE SONTAG.

arr. von Fr. Diethe.

EINLEITUNG.

Allegro.

POLKA.

The first system of music consists of two staves. The upper staff is in treble clef and the lower in bass clef. It begins with a piano (*p*) dynamic, followed by a forte (*f*) dynamic. The music features a mix of chords and melodic lines.

CODA.

The second system of music, labeled 'CODA.', consists of two staves. It begins with a piano (*p*) dynamic. The music is characterized by a steady accompaniment in the bass and a more active melody in the treble.

The third system of music consists of two staves. It continues the musical theme with various chordal textures and melodic fragments.

The fourth system of music consists of two staves. It concludes with a fermata over the final notes of the melody in the upper staff.

The fifth system of music consists of two staves. It begins with a fortissimo (*ff*) dynamic. The music is dense with chords and features a triplet in the upper staff.

The sixth system of music consists of two staves. It begins with a fortissimo (*f*) dynamic. The music is characterized by a strong, rhythmic accompaniment in the bass and a melodic line in the treble.

Andantino.

Etude.

Stephen Heller.

M. M. ♩ = 84

No. 16.

The musical score is written for piano and consists of six systems of two staves each. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is common time (C). The piece begins with a tempo marking of *Andantino* and a metronome marking of *M. M. ♩ = 84*. The first system includes a large slur over the right-hand melody and a *p* dynamic marking in the left hand. The second system continues the melodic and harmonic development. The third system features a *riten.* marking and a *p* dynamic, with a tempo change to *al tempo*. The fourth system includes a *pp* dynamic and a *riten.* marking, with a tempo change to *al tempo*. The fifth system continues with *p* dynamics and *riten.* markings. The sixth system concludes with *p* and *pp* dynamics and *riten.* markings, ending with a final flourish. Fingerings are indicated by numbers 1-5 above notes, and various articulation marks like accents and slurs are used throughout.